

Utdrag av foredrag på Os i Hordaland 5/12-1981 kl. 1100.

Hordaland Høyres årsmøte.

Mandag denne uke begynte de viktige forhandlinger i Geneve om begrensning av kjernefysiske våpen i Europa. Gjennom samarbeidet i NATO har Regjeringen deltatt aktivt i utformingen av det forhandlingsopplegg som ble presentert fra amerikansk side den 18. november. Forhandlingene blir sikkert både vanskelige og langvarige. Men jeg tror det er riktig å si at med sitt initiativ har amerikanerne skapt grunnlag for et klimaskifte.

De første sovjetiske reaksjoner var meget nega-

2.

tive. President Bresjnevs uttalelser den 25. november under Bonn-besøket synes derimot forholdsvis imøtekomende. I løpet av en ukes tid er det således kommet forslag og uttalelser som samlet burde kunne gi oss et rimelig grunnlag for håp om at forhandlingene etterhvert kan lede til resultater.

USA er rede til å avstå fra sine planer om å plassere nye atomvåpen i Europa, dersom Sovjet fjerner sine langtrekkende rakettvåpen som allerede er, og som hver uke fortsatt blir, utplassert mot mål i Vest-Europa. Dette er innholdet av det såkalte dobbeltvedtaket fra Brussel i desember 1979.

Efter den tid har for øvrig USA for sin del fjernet omlag 1.000 kjernefysiske våpen fra Europa.

Dette faktum kommer sjelden frem i atomdebatten. Men bl.a. på grunn av denne ensidige amerikanske tilbaketrekning så er det i dag oppstått en manglende balanse sett fra Vestens side. Dette gjelder uansett hvordan man regner eller kalkulerer antall kjernefysiske våpen. Den enkleste måten å forandre dette på er selvsagt at Sovjet fjerner sine nye mellomdistanseraketter. Da kan vi også unngå at USA må plassere ut nye våpen. Men det bør ikke være noen tvil hos Sovjet eller hos andre om at utplassering av nye våpen blir resultatet dersom forhandlingene ikke fører frem. Hvis Sovjet får inntrykk av at de amerikanske våpen ikke vil bli utplassert i noe tilfelle, p.g.a. motstanden mot atomvåpen i Europa, vil Sovjet ikke behøve å redusere sine atomstyrker. Vi kan da få det paradoksale resultat at motstanden

mot atomvåpen i Vest fører til at styrkene i Øst ikke blir redusert.

Regjeringen legger derfor avgjørende vekt på at NATO kan opptre mest mulig samlet i nedrustningsarbeidet. Fra norsk side er dette det beste bidrag vi nå kan yte i arbeidet for rustningskontroll. Ethvert forsøk på å skape tvil om at NATO står samlet bak sitt forhandlingsopplegg vil i realiteten svekke Vestens posisjon og gjøre forhandlingene vanskeligere.

Regjeringen vil for sin del medvirke aktivt under de konsultasjoner som vil finne sted i NATO mens Geneve-forhandlingene pågår. Vi vil under disse drøftelser søke å gjøre til virkelighet den nedrustning som er ett av norsk sikkerhetspolitikkens aller viktigste mål.

Gjennom dette engasjement i NATO vil vi dermed også bestrebe oss på å legge forholdene bedre til rette for varig avspenning og fred.